

5. สรุปและวิจารณ์

เมื่อพิจารณาถึงความหนาแน่นของลูกหอยนางรมที่เกาะบนวัสดุแต่ละชนิด ต้นทุนในการจัดเตรียมวัสดุ รวมทั้งความสะดวกในการเตรียมและแขวนแล้ว เปลือกหอยกระจกมีความเหมาะสมมากกว่าแผ่นปูนซีเมนต์ และแผ่นยางรถยนต์ แม้ความหนาแน่นของลูกหอยนางรมที่เกาะบนเปลือกหอยกระจกจะน้อยกว่าแผ่นปูนซีเมนต์ก็ตาม (0.63 และ 0.79 ตัว/4 ตร.ซม. ตามลำดับ) แต่เปลือกหอยกระจกสามารถหาได้ในท้องถิ่นตามชุมชนประมงชายฝั่ง นับเป็นของทิ้งแล้ว แต่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้เปลือกหอยกระจกมีน้ำหนักเบากว่าแผ่นปูนซีเมนต์และแผ่นยางรถยนต์มาก ไม่จำเป็นต้องสร้างฐานแขวนพวงเปลือกหอยกระจกให้แข็งแรงเหมือนฐานแขวนพวงแผ่นปูนซีเมนต์หรือแผ่นยางรถยนต์ ซึ่งหมายถึงลงทุนน้อยกว่าสร้างฐานแขวนพวงแผ่นปูนซีเมนต์ และพวงเปลือกหอยกระจกยังสะดวกในการทำงาน ไม่หนักมากเหมือนแผ่นปูนซีเมนต์

เมื่อพิจารณาถึงศัตรูที่แย่งพื้นที่เกาะและแย่งอาหารกับลูกหอยนางรมอันได้แก่ เพรียง และ Polychaete (รัชฎาภรณ์, 2522 Choo, 1983 Kamara, 1983 และ Korringa, 1976a) พบว่าบนเปลือกหอยกระจกมีศัตรูดังกล่าวน้อยกว่าบนแผ่นปูนซีเมนต์และบนแผ่นยางรถยนต์อีกด้วย โดยมีสัดส่วนระหว่างลูกหอยนางรมต่อศัตรูคู่แข่งชั้น (เพรียง + Polychaete) บนเปลือกหอยกระจก แผ่นปูนซีเมนต์ และแผ่นยางรถยนต์ดังนี้คือ 1:65, 1:83 และ 1:100

ความสำคัญ

จากการศึกษาเอกสาร เห็นได้ว่าในประเทศที่เลี้ยงหอยนางรมเป็นอุตสาหกรรม เปลือกหอยเป็นวัสดุที่นิยมใช้ทำวัสดุปลูกหอยนางรม เช่น มีการใช้เปลือกหอยนางรม เปลือกหอยเชลล์ (Scallop) เปลือกหอยแมลงภู เปลือกหอย Manila clam (*Venera philippinarum*) และเปลือกหอยน้ำกรวยชนิดหนึ่ง (*Rangia cuneata*) ในบรรดาเปลือกหอยเหล่านี้ เปลือกหอยนางรมเป็นที่นิยมใช้ทำวัสดุปลูกหอยกันมาก เนื่องจากมีความแข็งแรงทนทาน เพราะมีโรงงานทำเนื้อหอยนางรมบรรจุกระป๋อง (Korringa, 1976a) และเปลือกหอยนางรมเป็นวัสดุปลูกหอยนางรมแล้วปลดปล่อย

เป็นหอยโตต่อไป เปลือกหอยจะระจกอาจแตกหักทำให้หอยนางรมที่เลี้ยงร่วงหล่นจมโคลนตายได้ แต่ไม่มีปัญหา เช่นนั้นถ้าจะใช้เปลือกหอยระจกเพื่อการรวบรวมลูกหอยนางรม แล้วแยกไปเลี้ยงด้วยวัสดุหรือวิธีอื่นต่อไป เปลือกหอยนางรมเหมาะสมกว่าในการใช้เป็นวัสดุล่อลูกหอยนางรมแล้วปล่อยให้ลอยต่อไปบนเปลือกหอยนางรมนั้น

ในชุมชนประมงซึ่งเป็นแหล่งลูกพันธุ์หอยนางรมตามธรรมชาติอยู่แล้ว เช่น หมู่บ้านปากบางนาทับ ตำบลนาทับ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เปลือกหอยระจกและเปลือกหอยนางรมนับเป็นวัสดุที่หาได้ไม่ยากนัก สามารถเลือกนำมาใช้ประโยชน์ในการรวบรวมและเลี้ยงหอยนางรมได้ นอกจากนี้วัสดุ 2 ชนิดนี้แล้วจากการสังเกตและพูดคุยกับชาวบ้านซึ่งกางกระชังเลี้ยงปลาในคลองนาทับนี้ พบว่ามีหอยนางรมเกาะตามเนื้ออ่อนกระชัง ตามไม้หลักแขวนกระชัง และตามรากต้นไม้ชายเลนหนาแน่นมาก นานที่จะนำมาใช้เป็นวัสดุล่อลูกหอยนางรมได้เป็นอย่างดี ป่าชายเลนมีอาหารธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งพักตัวของสัตว์น้ำ เค็มวัยอ่อนหลายชนิด (Mann, 1982) ที่พบในคลองนาทับ เช่น ปลากะพงแดง ปลากะรัง กุ้งกุลาดำ กุ้งแชบ๊วย ฯลฯ จึงไม่ควรตัดไม้ชายเลนไปใช้เป็นวัสดุล่อลูกหอย ป่าชายเลนที่เสื่อมสภาพแล้วนับเป็นการสูญเสียทรัพยากรที่มีค่ามหาศาล ควรอนุรักษ์ป่าชายเลนไว้ การซื้อเนื้ออ่อนเกาะ (ราคากิโลกรัมละ 5-6 บาท จากการสอบถามพ่อค้ารับซื้อของเก่า เมื่อปี 2528) นำมาซึ่งขวางเป็นวัสดุล่อลูกหอยนางรมจึงน่าสนใจมากเพราะราคาไม่แพงและมีพื้นที่ผิวขวางให้ลูกหอยเกาะได้มาก

การนำเอาวัสดุพื้นบ้านที่มีน้ำหนักเบา หาง่าย และมีราคาถูกเคลือบด้วยปูนซีเมนต์มาใช้เป็นวัสดุล่อลูกหอย นานที่จะนำมาใช้ได้ ในอุตสาหกรรมเลี้ยงหอยนางรมในบ้านเรา เช่นเดียวกับที่ในต่างประเทศมีการใช้วัสดุต่าง ๆ เช่น แผ่นพลาสติก แผ่นกระเบื้อง ไม้ระแนง ฯ เคลือบด้วยปูนซีเมนต์ (Korringa, 1976a และ Korringa, 1976b) และผลการทดลองครั้งนี้ก็แสดงให้เห็นว่าแผ่นปูนซีเมนต์ใช้เป็นวัสดุล่อลูกหอยนางรมได้ดี

คานกลางของวัสดุทดลองทั้ง 3 ชนิด มีลูกหอยนางรมเกาะหนาแน่นกว่าคานบน ได้ผลเช่นเดียวกับที่ Medcof (1961) และ Dinamani and Lenz (1977) รายงานไว้ ทั้งนี้เนื่องจากคานกลางมีริมเงา นอกจากนี้จากการสังเกตพบว่าคานบนของแผ่นวัสดุแต่ละชนิดมี

ตะกอนโคลนตมจำนวนมากอาจเป็นสาเหตุทำให้ลูกหอยนางรมไม่คอยลงเกาะด้านบนของแผ่นวัสดุ
รักษารวม (2522) ก็กล่าวว่า วัสดุที่เหมาะสมมักจะเป็นวัสดุที่ยืดหยุ่น ยึดเหนี่ยวกันดี และ
มันคงดี

มีความเป็นไปได้ที่จะส่งเสริมให้คลองนาทับนี้เป็นแหล่งผลิตหอยนางรม ไม่ว่าจะเป็
นลูกหอยหรือหอยขนาดโต สิ่งที่ต้องเฝ้าระวังก็คือ ความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นระหว่างผู้
เลี้ยงหอยนางรมและผู้เลี้ยงปลาในกระชัง เพราะลูกหอยนางรมที่แพร่ออกมานั้น เกาะติดกระชัง
ทำให้น้ำในกระชังไหลถ่ายเทไม่สะดวก ปลาที่เลี้ยงไว้ในกระชังอาจเป็นโรค หรือเจริญเติบโต
ไม่ดี นอกจากนี้ การกำจัดหอยนางรมที่เกาะกระชังออกไปนับเป็นการสิ้นเปลืองเวลาและ
กระชังอาจเสียหายจนใช้การไม่ได้ ซ่อมก็ไม่คุ้มต้องทิ้งไปและสร้างกระชังใหม่ ที่สำคัญอีก
ประการหนึ่งก็คือ สภาพแวดล้อมบางอย่าง เช่น กระแสน้ำที่ไหลในคลอง อาจเปลี่ยนแปลงไป
เนื่องจากการขุดลอกเปิดปากคลองขึ้นใหม่ อาจส่งผลไปถึงความขุ่น การแพร่กระจาย และ
ฤดูกาลที่ลูกหอยนางรมขุ่น จึงควรทำการศึกษาวิเคราะห์รอบคอบก่อนที่จะส่งเสริมการ
เลี้ยงหอยนางรมในคลองนาทับต่อไปในอนาคต